

УДК 343.8:328:185

Олег Володимирович НОВІКОВ,

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем
злочинності ім. акад. В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України*

ПРО РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

На сьогодні «діджиталізація» стала новим трендом суспільного розвитку усіх сферах життєдіяльності. Не оминула вона й сферу державного управління в Україні. Так, п. 14.1 досі чинної Програми діяльності Кабінету Міністрів України, яка була затверджена постановою Верховною Радою України від 04.10.2019 №188-IX, передбачено переведення всіх публічних послуг в режим онлайн-доступу до 2024 р. Серед останніх новин, Кабінет Міністрів України та Європейський Союз 11 лютого 2020 р. підписали нову Програму підтримки електронного урядування та цифрової економіки в Україні на суму 25 млн євро [1].

Необхідність діджиталізації державного управління, в першу чергу, пов'язують із протидією та запобіганням корупції. І з цим, дійсно, можна погодитися. Окремі наукові дослідження в країнах ЄС встановили суттєві обернені зв'язки між наявністю електронного урядування й відсотком населення, що використовують послуги електронного уряду, та рівнем корупції в державі [2, с. 32–33]. Інформаційно-комунікаційні технології, насправді, дозволяють ефективно протидіяти та запобігати корупційним практикам шляхом: підвищення прозорості державного управління (процедур прийняття владних рішень), забезпечення доступу до публічної інформації, усунення безпосереднього зв'язку між чиновниками та громадянами, зменшення бюрократичних перешкод, прискорення адміністративних послуг, виявлення корупційних практик

через моніторинг публічних реєстрів та повідомлень у засобах масової інформації, ідентифікації змов під час публічних закупівель тощо [3, с. 2].

В цей же час, існують певні ризики у застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій у сфері протидії та запобігання корупції, які можна об'єднати у дві групи.

Перша група включає в ризики, що пов'язані із впровадженням та застосуванням зазначених антикорупційних технологій. До них належать, зокрема:

- конфлікт між концепцією «відкритих даних» та правами людини на приватне життя та конфіденційність;
- складність використання «цифрових» державних послуг для громадян, що не мають відповідних навичок роботи чи цифрової освіти, та громадян, що не мають доступу до мережі Інтернет;
- посилення конспірації корупційних угод та належне маскування чиновниками своїх незаконних активів [4, с. 9];
- можливість тотального державного контролю за населенням;
- неякісна розробка антикорупційного програмного продукту, що може призвести до порушення принципів кібербезпеки та некоректної роботи програми.

Друга група включає ризики, пов'язані із кіберзагрозами та кіберзлочинністю. До них належать, зокрема:

- можливість несанкціонованого втручання у роботу антикорупційного програмного продукту;
- несанкціоновані дії з інформацією з обмеженим доступом, яка обробляється антикорупційним програмним продуктом;
- несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, що обробляється антикорупційним програмним продуктом;
- кібершпигунство та кіберсталкінг за допомогою антикорупційного програмного продукту.

Таким чином, потрібно звернути увагу на зазначені вище ризики під час розробки, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері запобігання та протидії корупції.

Список бібліографічних посилань

1. Діджиталізація: Кабмін і ЄС підписали нову програму на €25 мільйонів // Укрінформ : сайт. 11.02.2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2874257-didzitalizacia-kabmin-i-es-pidpisali-novu-programu-na-25-miljoniv.html> (дата звернення: 30.04.2020).
2. Mungiu-Pippidi A. The Good, the Bad and the Ugly: Controlling Corruption in the European Union. Working Paper № 35 // European Research Centre for Anti-corruption and State-building. April 2013. URL: https://www.researchgate.net/publication/296624715_The_Good_the_Bad_and_the_Ugly_Controlling_Corruption_in_the_European_Union (дата звернення: 30.04.2020).
3. Technology against corruption: the potential of online corruption-reporting apps and other platforms // U4 Expert Answers. U4 Anti-Corruption Resource Centre. URL: <https://www.u4.no/publications/technology-against-corruption-the-potential-of-online-corruption-reporting-apps-and-other-platforms.pdf> (дата звернення: 30.04.2020).
4. Kossow N., Dykes V. Embracing Digitalisation: How to use ICT to strengthen Anti-Corruption. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. March 2018. 38 p. URL: https://www.giz.de/de/downloads/giz2018-eng_ICT-to-strengthen-Anti-Corruption.pdf (дата звернення: 30.04.2020).

Одержано 01.05.2020